

เรื่อง กลองแหว และกลองปู้จา ศรัทธาชุมชนลาว(ยวน)

รายละเอียด

กลองแหว เป็นกลองพื้นบ้านมีในภาคเหนือ มีลักษณะคล้ายกับกลองยาว แต่ใหญ่และยาวกว่ามาก ตัวกลองทำด้วยไม้เนื้อแข็ง เป็นกลองซิ่งด้วยหนังหน้าเดียว มีหนังเส้นใหญ่ตึงหน้ากลองไว้โดยรอบยาวตลอดไหล่กลองแหวคอด ตอนท้ายเรียวและบานปลายคล้ายรูปกรวย ช่วงท้ายของกลองกลิ้งคว้นเป็นปล้องๆ มีหลายขนาด โดยมีหน้ากลองกว้างประมาณ 35-40 ซม. ความยาวของไหล่กลองประมาณ 75-80 ซม. และความยาวช่วงท้ายประมาณ 95-100 ซม.

กลองแหว เป็นชื่อเรียกที่มีความหมายถึง ลักษณะรูปร่างของหุ่นกลองที่คล้ายกับ "สะเอา"นอกจากนั้นยังอื่นมีชื่อเรียกขานแตกต่างกันไปในแต่ละท้องถิ่น บ้างก็เรียกตามรูปร่างลักษณะที่เห็น หรือเรียกตามเสียงที่ได้ยิน บ้างก็เรียกตามตำนานที่เล่าขานสืบต่อกันมา เช่น กลองเป็งมง, กลองตักเส็ง และกลองอืด เป็นต้น ก่อนการตีจะต้องถ่วงหน้ากลองด้วยวัสดุเหนียวๆ ที่เรียกว่า จ่ากลอง ทำมาจากข้าวเหนียวหนึ่งมัดผสมกับขี้เถ้า แล้วแต่สูตรของแต่ละคน หรือใช้กล้วยตากอบน้ำผึ้งบด ตีไว้บริเวณหน้ากลองเพื่อเพิ่มความดังกังวาน

ฐานข้อมูลท้องถิ่น จังหวัดกำแพงเพชร-ตาก

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

กลองแหว สามารถแบ่งได้เป็น 3 ประเภท ตามขนาดและเสียง คือ กลองแหวเสียงใหญ่ เสียงกลาง และเสียงเล็ก ซึ่งแต่ละประเภทจะมีขนาดของตัวกลองที่แตกต่างกันไปตามลำดับ โดยปกติกลองแหวที่ใช้ในภาคเหนือ จะบรรเลงร่วมกับเครื่องดนตรีชนิดอื่นๆ คือ ตะลัดโป๊ด สว่า (ฉาบใหญ่) ฆ้องอ้อย ฆ้องโหย่ง โดยตีเป็นเครื่องประกอบจังหวะบรรเลงร่วมกันไปตลอดรวมเรียกว่า วงกลองตั้งโห่ง และในบางโอกาสมักนิยมใช้เครื่องเป่าที่มีเสียงดังประกอบด้วย คือ แนน ซึ่งมี 2 เล่า ได้แก่ แนน้อย และแนนหลวง หรืออาจจะมีการเพิ่มจำนวนเครื่องประกอบจังหวะไปตามความนิยมของท้องถิ่นนั้น ๆ แต่เดิมกลองแหวเป็นกลองที่อยู่ประจำตามวัดเกือบทุกอารามในจังหวัดทางภาคเหนือ ใช้ตีเป็นสัญญาณประจำวัด เช่น ตีเป็นกลองเพล ตีเป็นสัญญาณชุมนุมสงฆ์ในพิธีสังฆกรรม หรือรวมกระทำกิจวัตรอื่นๆ และใช้ร่วมในงานบุญต่างๆ เช่น แห่นาขบวนคว้าน หรือเมื่อมีงานฉลองศาสนา สถานของวัดที่เรียกว่า ปอยหลวง งานบวชเณรที่เรียกว่า ปอยลูกแก้ว ซึ่งถือเป็นงานที่สำคัญมาก นอกจากนี้ยังมีการนำมาประกวดแข่งขันประชันเสียงกัน ซึ่งจะจัดในระหว่างเดือน 3 เดือน 4 ซึ่งตรงกับเดือนอ้ายเดือนยี่ในภาคกลาง หรือใช้แห่ประกอบการฟ้อน เช่น ฟ้อนเล็บ ฟ้อนเทียน ในปัจจุบันนิยมนำมาแห่ในขบวนสำคัญต่างๆ โดยทั่วไป รวมถึงการแสดงบนเวทีให้นักท่องเที่ยวต่างถิ่นได้ชมอีกด้วย

จากแผนทีวฒนธรรมข้าวเหนียวของอาจารย์วิณี พาณิชพันธ์ กล่าวถึงพื้นที่ที่มีวัฒนธรรมยวน มีวิถีชีวิต วัฒนธรรม ภาษา ความเชื่อ อาหาร คล้ายคลึงกัน ตากถูกกำหนดให้อยู่ในแผนที่ทางวัฒนธรรมดังกล่าว ซึ่งน่าจะเป็นเพียงนักวิชาการไม่กี่ท่าน ผลงานวิชาการไม่กี่ชิ้นที่ช่วยยืนยันถึงการตั้งถิ่นฐานของยวนในเมืองตากได้เด่นชัด ประจักษ์พยานที่บ่งชี้ถึงการตั้งถิ่นฐานของลาว(ยวน)ในเมืองตากปรากฏให้เห็นหลายสิ่ง เช่น การแต่งกาย ที่ปรากฏให้เห็นจากจิตรกรรมฝาผนังในวัดต่าง ๆ ที่ตั้งอยู่ในชุมชนลาว(ยวน) ภาษาพูด(ปากลาว) อาหาร ประเพณี

นอกจากนั้นหลักฐานที่แสดงให้เห็นถึงวิถีชุมชนคนลาวในด้านดนตรีนั้นคือ วงกลองคณะหัววัดต่าง ๆ ในย่านชุมชนลาว ดังเช่น วงกลองบูชาคณะศรัทธาวัดเชียงทองบน ผู้เขียนจำความได้ว่า ในงานวันออกพรรษาทุกปีที่วัดเชียงทองบนจะมีประเพณีตักบาตรเทโวเป็นประจำ โดยพระสงฆ์จะเดินลงมาจากวัดเชียงทองที่ตั้งอยู่บนเนินเขา ลูกเล็ก ๆ แล้วจึงเดินผ่านในย่านชุมชนต่าง ๆ ในตัวเมืองตาก ภายในขบวนมีการตีกลองบูชา เพื่อเป็นพุทธบูชา อยู่เสมอ ที่ยังพอจะมีเค้าให้เห็นเพียงไม่กี่แห่ง หรือเมื่อคราวขบวนแห่กระถางสายเมื่อหลายปีก่อนชุมชนในแถบเขื่อนยันฮียังคงเคยแห่ขบวนด้วยการฟ้อนเล็บวงกลองตั้งโห่งให้เห็นสิ่งนี้น่าจะเป็นหลักฐานถึงการสืบสานการเล่นเครื่องดนตรีของชุมชนคนลาวในเมืองตาก

คำสำคัญ : กลองแหว กลองบูชา

ที่มา : <https://www.facebook.com/laoruengmuengtak/photos/673454162744794>

รวบรวมและจัดทำข้อมูล : กาญจนา จันทร์สิงห์

วันที่ : 2022-02-01

ฐานข้อมูลท้องถิ่น จังหวัดกำแพงเพชร-ตาก

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

https://arit.kpru.ac.th/ap2/local/?nu=pages&page_id=2043&code_db=610004&code_type=TK001

The Office Of Academic Resource Information And Technology